

**A BM ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY
1/1989.**

UTASÍTÁSA

a rendőri intézkedések jogszerűségének, szakszerűségének javításáról

Budapest, 1989. július 21-én.

Az utóbbi időben elszaporodtak a szakszerűtlen, egyes esetekben a törvényt sértő rendőri intézkedések. A társadalomban felhalmozódott feszültségek és a nyilvánosság növekedésének hatására az állampolgárok körében egyfajta rendőrelles hangulat kezdett kialakulni.

A szakszerűtlen rendőri intézkedések okai visszavezethetők a jogi és szakmai ismeretek hiányára, az eligazítások és ellenőrzések nem megfelelő minőségére, a szabályozás nem egységes értelmezésére.

E hiányosságok megszüntetése, a rendőri intézkedések jogszerűségének és szakszerűségének növelése, a jogsértő magatartások megelőzése érdekében miniszter elvtárs felhatalmazása alapján kiadom a következő

u t a s í t á s t :

1. A Magyar Népköztársaság Rendőrsége Szolgálati Szabályzatát és az Alaki-Karhatalmi Szabályzatát a jelen utasításban és mellékletében foglaltak figyelembe vételével kell alkalmazni.
2. A rendőr-főkapitányságok vezetői, a BM Rendőri Ezred parancsnoka haladéktalanul szervezzék meg az egész személyi állomány részére a Szolgálati Szabályzatban foglalt személyi szabadságot korlátozó intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának, valamint ezen utasítás és mellékletének oktatását.
A közbiztonsági és közlekedési állomány beosztottai és az őket közvetlenül irányító előljárok ez év végéig bizottság előtt számoljanak be az anyag elsajátításáról. A vizsgáztatást a rendőrfőkapitányok és a BM Rendőri Ezred parancsnoka szervezzék meg.
3. A rendőri tanintézetekben kapjon nagyobb hangsúlyt a Szolgálati Szabályzat oktatása, különös figyelemmel a személyi szabadságot korlátozó intézkedésekre és a kényszerítő eszközök alkalmazására. Az ismeretek elsajátításának számonkérését szigorítani kell.
4. A rendőri szervek vezetői szorgalmazzák a hivatali bűncselekmények (hivatali visszaélés, bántalmazás hivatalos eljárásban, kényszervallatás, jogellenes fogva tartás) elkövetése miatti helyszíni katonai bírósági, illetve fegyelmi bizottsági tárgyalásokat.
5. Szigorítani kell a hivatali bűncselekmények miatt a parancsnoki hatáskörben folytatott fegyelmi eljárások elbírálási gyakorlatát.
6. Minősítést kell készíteni a közbiztonsági és közlekedési állomány azon beosztottairól, akiket öt éven belül hivatali bűncselekmény, vagy italozással, szakszerűtlen intézkedéssel összefüggő cselekmény miatt több esetben felelősségre vontak.
A hibák kijavítására adott határidő leteltekor dönteni kell a minősített rendőri szolgálatra való alkalmasságáról.
7. A rendőri szervek vezetői folyamatosan elemezzék, értékeljék a hivatali bűncselekmények bekövetkezésének okait és körülményeit. A tanulságokat állománygyűlésen ismertessék.

8. A BM Sajtóosztály az országos lapokban, a területi rendőri szervek pedig a helyi sajtóban adjanak rendszeres tárgyilagos tájékoztatást a rendőrség tekintélyének növelése érdekében a közérdeklődésre számot tartó eseményekről, a rendőri munka eredményeiről. Gondoskodjanak róla, hogy a panaszok mellett az elismerő, köszönő levelek is nyilvánosságot kapjanak.
Biztosítsák a rendőrség tekintélyét sértő, megalapozatlan, rosszindulatú, a rendőri intézkedést egyoldalúan, negatívan bemutató cikkekre, közleményekre a soron kívüli válaszadást, szükség esetén kérjenek helyreigazítást.
A BM Sajtóosztály szervezze meg a személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedések, és ezek végrehajtása érdekében alkalmazható kényszerítő eszközök szabályainak a sajtóban, rádióban és televízióban történő ismertetését.
9. Ez az utasítás 1989. augusztus 1-jén lép hatályba. Mellékletét a Szolgálati Szabályzattal együtt kell kezelni. Rendelkezéseit a személyi állománnyal ismertetni, mellékletét oktatni kell.

DR. TÚRÓS ANDRÁS s. k.,
rendőr vezérőrnagy
miniszterhelyettes

**A BM ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY
1/1989. UTASÍTÁSÁNAK
M E L L É K L E T E**

1. A 39/1974. MT-rendeletben meghatározottakat, mely szerint „A rendőr olyan esetben szolgálaton kívül is jogosult és köteles fellépni, ha szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, vagy a szolgálatban lévő rendőrt intézkedésében segíteni kell”, az alábbiak szerint kell végrehajtani.
 - a) Rendőr szeszes italtól befolyásolt állapotban — ittasan — szolgálatilag nem léphet fel, nem intézkedhet, kivéve a Btk.-ban megfogalmazott jogos védelem (Btk. 29. §) és végszükség (Btk. 30. §) esetén.
 - b) Szeszes italt fogyasztott, de az italtól nem befolyásolt állapotban lévő — nem ittas — szolgálaton kívüli rendőr szolgálatilag csak akkor köteles fellépni, ha az intézkedés elmulasztása:
 - az állam biztonságára,
 - a bűnüldözés érdekeire,
 - az élet- és vagyonbiztonságra,
 - a rendőr tekintélyéremásként el nem hárítható hátrányt jelent.
 - c) Szeszes italt fogyasztott, szolgálatilag fellépő rendőr intézkedése jogszerűségét az esetleges alkoholos befolyásoltság figyelembe vételével, a Btk. 24. § és 25. §-ának értelemszerű alkalmazásával kell elbírálni.
 - d) Szolgálaton kívüli rendőr intézkedése esetén, ha italfogyasztására gyanú merül fel, alkoholszondát kell alkalmazni, illetve indokolt esetben véralkohol-vizsgálat céljára vért kell venni, az esetleges befolyásoltság mértékének megállapítására.
2. A rendőr szeszes ital hatása alatt szolgálati lőfegyverét nem tarthatja magánál, illetve amennyiben a fegyvert magánál tartja, szeszes ital hatása alá nem kerülhet.
Meg kell tiltani a szolgálati lőfegyver hazavitelét annak a rendőrnek, aki a fenti rendelkezést megszegi.
3. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt és annak befejeztével a napszaknak megfelelően köszönjön, ha egyenruhát visel, tisztelegjen is.
A rendőr az állampolgárokat nemüknek és életkoruknak megfelelően a polgári életben szokásos módon szólítsa meg (úr, uram, asszony, asszonyom, hölgy, hölgyem, fiatalember, ön). Név szerint ismert személyeket vezeték- vagy teljes nevükön, az említett megszólítások értelemszerű hozzáfűzésével kell megszólítani.
A rendőr szolgálata során csak azt tegezze, akivel szolgálaton kívül is tegező viszonyban van, illetőleg a nyilvánvalóan gyermekkorút.
4. Kényszerítő eszköz alkalmazására a rendőr szolgálata jogszerű teljesítése közben akkor jogosult, ha intézkedésének másképp nem tud érvényt szerezni. A kényszerítő eszközöket — bilincs kivételével — az ellenszegülés leküzdéséig szabad csak alkalmazni.
Bilincset hátravetett helyzetben akkor lehet alkalmazni, ha a személy támadásától tartani lehet, illetve ha erőfölénye indokolja, továbbá ha ellenállása miatt a bilincselést más módon nem lehet végrehajtani.

5. A kényszerítő eszköz alkalmazását, a közben esetleg történt sérülést a rendőr haladéktalanul jelentse írásban.
A szolgálatban lévő parancsnok (ügyeletes) a testi kényszer, a könnygázcsozóró palack (könnygáz) alkalmazását, a bilincs használatát és a szolgálati kutya szájkosárral (pórázon vagy póráz nélkül) történő alkalmazását a rendelkezésre álló adatok alapján bírálja el a jogszerűség, szükségesség és arányosság szempontjából. Szükség esetén a történetek tisztázása érdekében kérdezze ki az intézkedés alá vontat és más, az eseménynél jelen lévő személyeket. A parancsnok (ügyeletes) megállapításait jegyezze fel a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentésre.
A szolgálati kutya póráz nélküli alkalmazásának kivizsgálási szabályai megegyeznek a fegyverhasználat kivizsgálásának szabályaival.
6. A jogszerűen intézkedő rendőrt sértegető, szidalmazó, bántalmazó vagy intézkedésének ellenszegülő magatartás miatt elfogott, és a rendőri szerv ügyeletére előállított személy őrzésével nem bízható meg az a rendőr, akivel szemben az intézkedés alapját képező magatartást megvalósították.
A történetek kivizsgálásában nem vehet részt az a parancsnok, akivel szemben a fenti magatartást a személy megvalósította, illetve az, aki maga is kényszerítő eszközt alkalmazott.
7. Hivatalos személy megsértése miatti feljelentést, ha a cselekmény megvalósult, a parancsnok akkor sem mellőzheti, ha a rendőr a sértés miatt a személyt bántalmazta.
8. A gépkocsiban és csapatszállító járművön tartózkodó egyenruhás rendőrök — beleértve a gépkocsi vezetőjét is — sapkájukat levehetik. A kulturált külső fenntartása mellett könnyíthetnek öltözködésükön, de a gépkocsiból csak a könnyítés megszűntetése után léphetnek ki.
9. Az egyenruhás rendőri állomány az egyenruháját csak szolgálatban köteles viselni, szolgálati helyére polgári ruhában mehet, illetve onnan abban távozhat.
A parancsnokok gondoskodjanak arról, hogy az állomány az egyenruháját a lehetőséghez képest kulturált körülmények között szolgálati helyén tudja tárolni.
10. Ezt a mellékletet a Szolgálati Szabályzattal együtt kell kezelni.

Budapest, 1989. július 21.

DR. TÚRÓS ANDRÁS s. k.,
rendőr vezérőrnagy
miniszterhelyettes

Méltóság 228 - 80 számú írás

BM ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

14

**A BM ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY
1/1989. UTASÍTÁSÁNAK
M E L L É K L E T E**

1. A 39/1974. MT-rendeletben meghatározottakat, mely szerint „A rendőr olyan esetben szolgálaton kívül is jogosult és köteles fellépni, ha szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, vagy a szolgálatban lévő rendőrt intézkedésében segíteni kell”, az alábbiak szerint kell végrehajtani.
 - a) Rendőr szeszes italtól befolyásolt állapotban — ittasan — szolgálatilag nem léphet fel, nem intézkedhet, kivéve a Btk.-ban megfogalmazott jogos védelem (Btk. 29. §) és végszükség (Btk. 30. §) esetén.
 - b) Szeszes italt fogyasztott, de az italtól nem befolyásolt állapotban lévő — nem ittas — szolgálaton kívüli rendőr szolgálatilag csak akkor köteles fellépni, ha az intézkedés elmulasztása:
 - az állam biztonságára,
 - a bűnüldözés érdekeire,
 - az élet- és vagyonbiztonságra,
 - a rendőr tekintélyéremásként el nem hárítható hátrányt jelent.
 - c) Szeszes italt fogyasztott, szolgálatilag fellépő rendőr intézkedése jogszerűségét az esetleges alkoholos befolyásoltság figyelembe vételével, a Btk. 24. § és 25. §-ának értelemszerű alkalmazásával kell elbírálni.

- d) Szolgálaton kívüli rendőr intézkedése esetén, ha ital fogyasztására gyanú merül fel, alkoholszondát kell alkalmazni, illetve indokolt esetben véralkohol-vizsgálat céljára vért kell venni, az esetleges befolyásoltág mértékének megállapítására.
2. A rendőr szeszes ital hatása alatt szolgálati lőfegyverét nem tarthatja magánál, illetve amennyiben a fegyvert magánál tartja, szeszes ital hatása alá nem kerülhet.
Meg kell tiltani a szolgálati lőfegyver hazavitelét annak a rendőrnek, aki a fenti rendelkezést megszegi.
3. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt és annak befejeztével a napszagnak megfelelően köszönjön, ha egyenruhát visel, tisztelegjen is.
A rendőr az állampolgárokat nemüknek és életkoruknak megfelelően a polgári életben szokásos módon szólítsa meg (úr, uram, asszony, asszonyom, hölgy, hölgyem, fiatalember, ön). Név szerint ismert személyeket vezeték- vagy teljes nevükön, az említett megszólítások értelemszerű hozzáfűzésével kell megszólítani.
A rendőr szolgálata során csak azt tegezze, akivel szolgálaton kívül is tegező viszonyban van, illetőleg a nyilvánvalóan gyermekkorút.
4. Kényszerítő eszköz alkalmazására a rendőr szolgálata jogszerű teljesítése közben akkor jogosult, ha intézkedésének másképp nem tud érvényt szerezni. A kényszerítő eszközöket — bilincs kivételével — az ellenszegülés leküzdéséig szabad csak alkalmazni.
Bilincset hátravetett helyzetben akkor lehet alkalmazni, ha a személy támadásától tartani lehet, illetve ha erőfölénye indokolja, továbbá ha ellenállása miatt a bilincselést más módon nem lehet végrehajtani.
5. A kényszerítő eszköz alkalmazását, a közben esetleg történt sérülést a rendőr haladéktalanul jelentse frásban.
A szolgálatban lévő parancsnok (üveletes) a testi kényszer, a könnygázcserző palack (könnygáz) alkalmazását, a bilincs használatát és a szolgálati kutya szájkosárral (pórázon vagy póráz nélkül) történő alkalmazását a rendelkezésre álló adatok alapján bírálja el a jogszerűség, szükségesség és arányosság szempontjából. Szükség esetén a történetek tisztázása érdekében kérdezze ki az intézkedés

alá vontat és más, az eseménynél jelen lévő személyeket. A parancsnok (ügyeletes) megállapításait jegyezze fel a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentésre.

A szolgálati kutya póráz nélküli alkalmazásának kivizsgálási szabályai megegyeznek a fegyverhasználat kivizsgálásának szabályaival.

6. A jogszerűen intézkedő rendőrt sértegető, szidalmazó, bántalmazó vagy intézkedésének ellenszegülő magatartás miatt elfogott, és a rendőri szerv ügyeletére előállított személy őrzésével nem bízható meg az a rendőr, akivel szemben az intézkedés alapját képező magatartást megvalósították.

A történetek kivizsgálásában nem vehet részt az a parancsnok, akivel szemben a fenti magatartást a személy megvalósította, illetve az, aki maga is kényszerítő eszközt alkalmazott.

7. Hivatalos személy megsértése miatti feljelentést, ha a cselekmény megvalósult, a parancsnok akkor sem mellőzheti, ha a rendőr a sértés miatt a személyt bántalmazta.

8. A gépkocsiban és csapatszállító járművön tartózkodó egyenruhás rendőrök — beleértve a gépkocsi vezetőjét is — sapkájukat levehelhetik. A kulturált külső fenntartása mellett könnyíthetnek öltözködni, de a gépkocsiból csak a könnyítés megszüntetése után léphetnek ki.

9. Az egyenruhás rendőri állomány az egyenruháját csak szolgálatban köteles viselni, szolgálati helyére polgári ruhában mehet, illetve onnan abban távozhat.

A parancsnokok gondoskodjanak arról, hogy az állomány az egyenruháját a lehetőséghez képest kulturált körülmények között szolgálati helyén tudja tárolni.

10. Ezt a mellékletet a Szolgálati Szabályzattal együtt kell kezelni.

Budapest, 1989. július 21.

DR. TÚRÓS ANDRÁS s. k.,
rendőr vezérőrnagy
miniszterhelyettes